

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ВСТУП ДО ФАХУ

Конспект лекцій
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
напряму галузі знань
07 «Управління та адміністрування», 01 «Освіта/педагогіка»

Електронний ресурс

Харків – 2025

УДК 005:37.02

В 85

Рецензенти:

Т. С. Обидєннова – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту, ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія»;

О. М. Миронова – кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від 30 січня 2025 року)*

Вступ до фаху : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня напряму галузі знань 07 «Управління та адміністрування», 01 «Освіта/педагогіка» [Електронний ресурс] / уклад. Т. І. Дем'яненко. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 55 с.)

Ознайомлення студентів з основними положеннями про організацію вищої освіти в Україні та її особливостями у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

УДК 005:37.02

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2025

© Дем'яненко Т. І., уклад., 2025

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Дем'яненко Тетяна Іванівна

ВСТУП ДО ФАХУ

Конспект лекцій
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня напряму галузі знань
07 «Управління та адміністрування», 01 «Освіта/педагогіка»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 30.01.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 4.62. Обсяг 0,741 Мб. Зам. № 20/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідectво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009

Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1. Вища освіта в Україні у контексті Болонського процесу. Державний стандарт вищої освіти в Україні.....	6
1.1 Суть Болонського процесу.....	6
1.2 Приєднання України до Болонського процесу.....	8
1.3 Виклики і перспективи для України.....	8
1.4 Суть державного стандарту вищої освіти.....	10
1.5 Основні положення стандарту.....	11
1.6 Зміст стандартів.....	12
1.7 Нормативно-правова база.....	14
1.8 Болонський процес і державний стандарт: взаємозв'язок.....	15
2. Організація навчального та виховного процесу у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Студентське самоврядування.....	17
2.1. Організація навчального процесу у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.....	17
2.2. Виховний процес у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.....	18
2.3. Студентське самоврядування.....	20
3. Історія і традиції Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.....	21
3.1. Історія створення Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.....	21

3.2. Традиції Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.....	25
4. Роль випускової кафедри в підготовці фахівців.....	26
4.1. Основні завдання випускової кафедри.....	26
4.2. Значення випускової кафедри.....	35
5. Академічна доброчесність в освітньому та науковому середовищі.....	35
5.1. Основні форми порушення академічної доброчесності.....	35
5.2. Значення академічної доброчесності.....	36
6. Досвід роботи підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм господарювання в сучасних умовах.....	38
6.1 Класифікація підприємств за формами власності.....	38
6.2 Організаційно-правові форми господарювання.....	39
7. Професійне самовизначення студента.....	41
7.1 Професійне самовизначення студента: значення та етапи.....	41
7.2 Роль навчального закладу в професійному самовизначенні.....	44
8. Здобувач як основний носій інформації популяризації університету.....	47
8.1 Хто такий здобувач освіти?.....	47
8.2 Роль здобувача освіти в системі популяризації університету.....	48
9. Роль фахівця у підвищенні соціально-економічної ефективності функціонування сучасних підприємств.....	50
9.1 Визначення соціально-економічної ефективності підприємства.....	51
9.2 Значення кваліфікованих фахівців у сучасних економічних умовах.....	53
Література.....	55

ВСТУП

Сучасний світ вимагає від людини не лише високого рівня знань, але й умінь їх застосовувати в професійній діяльності. Підготовка до фаху – це складний і багатогранний процес, який починається з розуміння суті обраної професії, її значення для суспільства та місця, яке займає фахівець у цій системі. Курс "Вступ до фаху" покликаний забезпечити студентів основами знань про професійну діяльність, її етичні засади, особливості і перспективи, допомогти їм усвідомити свою роль у професійному середовищі.

Головною метою курсу є формування базових уявлень про професію, розвиток усвідомленого ставлення до майбутньої фахової діяльності та підготовка студентів до адаптації в сучасному ринку праці.

Основні завдання курсу: допомогти здобувачам освіти зрозуміти специфіку та соціальну значущість обраної професії, забезпечити знаннями про вимоги ринку праці та основні тенденції розвитку професійної сфери, сформувати навички самостійного планування кар'єри та професійного зростання, створити мотивацію до навчання, саморозвитку та пошуку інноваційних рішень у фаховій діяльності.

У сучасному світі професійна діяльність людини є одним із найважливіших факторів її самореалізації та життєвого успіху. Професійна ідентичність розвивається протягом усього життя, але саме під час навчання у закладі вищої освіти закладаються фундаментальні знання, навички та цінності, які впливатимуть на майбутню кар'єру.

Курс "Вступ до фаху" є стартовим майданчиком для формування свідомого підходу до власного професійного становлення, що включає аналіз своїх здібностей, визначення цілей та побудову стратегії їх досягнення. У межах курсу студенти не лише дізнаються більше про свою професію, але й отримують практичні інструменти для розвитку ключових компетенцій.

ТЕМА 1.

ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ. ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

План.

- 1.1. Суть Болонського процесу
- 1.2. Приєднання України до Болонського процесу
- 1.3. Виклики і перспективи для України
- 1.4. Суть державного стандарту вищої освіти
- 1.5. Основні положення стандарту
- 1.6. Зміст стандартів
- 1.7. Нормативно-правова база
- 1.8. Болонський процес і державний стандарт: взаємозв'язок

1.1. Суть Болонського процесу

Болонський процес — це ініціатива, започаткована у 1999 році з підписанням Болонської декларації представниками 29 європейських країн. Основною метою процесу є створення Європейського простору вищої освіти (European Higher Education Area, EHEA), що дозволить гармонізувати національні системи освіти, підвищити їхню якість і зробити більш конкурентоспроможними на глобальному рівні.

Його мета — гармонізація систем вищої освіти країн Європи. Основні цілі:

Забезпечення мобільності студентів і викладачів.

Тобто Болонський процес підтримує свободу пересування між університетами країн-учасниць. Для цього впроваджено єдині підходи до визнання освітніх кваліфікацій та академічних кредитів. Використання Європейської системи трансферу і накопичення кредитів (ECTS) спрощує перехід студентів між навчальними закладами.

Сприяння взаємному визнанню дипломів.

Прийняття спільних стандартів забезпечує можливість працевлаштування випускників у будь-якій країні-учасниці Болонського процесу. Це передбачає впровадження уніфікованих рівнів вищої освіти: бакалавр, магістр і доктор наук.

Підвищення конкурентоспроможності європейської освіти у світі.

Завдяки інтеграції різних національних систем освіти у єдиний простір, Європа прагне утримувати високі позиції на глобальному освітньому ринку. Злагоджена структура забезпечує прозорість і підвищення довіри до європейських дипломів.

Основні цілі Болонського процесу

Гармонізація освітніх структур шляхом запровадження трирівневої системи освіти.

Забезпечення якості освіти через акредитацію та оцінювання університетів.

Сприяння міжнародній співпраці та інтеграції науково-дослідницької діяльності.

Створення умов для навчання протягом життя (lifelong learning).

Розширення доступу до освіти і забезпечення рівності можливостей.

Ключові елементи Болонського процесу

Європейська система трансферу і накопичення кредитів (ECTS): допомагає оцінювати навчальні досягнення студентів у єдиних одиницях.

Додаток до диплома: документ, який стандартизує інформацію про здобуту освіту, полегшуючи її визнання в інших країнах.

Мережа забезпечення якості (ENQA): орган, що координує діяльність із забезпечення якості вищої освіти в країнах-учасницях.

Сприяння академічній мобільності: розвиток програм обміну, таких як Erasmus+.

1.2. Приєднання України до Болонського процесу

Україна приєдналася до процесу у 2005 році. Це стало важливим кроком для модернізації національної системи освіти. Завдяки цьому українські вищі навчальні заклади змогли інтегруватися до міжнародного освітнього простору, що сприяє підвищенню якості освіти та визнанню дипломів за кордоном. Однак, виклики адаптації включають необхідність реформування навчальних програм, поліпшення матеріально-технічної бази та забезпечення прозорості оцінювання.

Болонський процес створює основу для єдності освітніх підходів, забезпечує рівень якості, який дозволяє випускникам бути конкурентоспроможними на глобальному ринку праці, а також стимулює розвиток інновацій в освітньому середовищі. Україна продовжує інтегруватися в Європейський простір вищої освіти, прагнучи до підвищення рівня конкурентоспроможності своїх вищих навчальних закладів. Болонський процес сприяє впровадженню сучасних підходів до освіти, стимулює розвиток наукових досліджень, розширює можливості для міжнародного співробітництва і збагачує досвід студентів та викладачів.

1.3. Виклики і перспективи для України

Впровадження принципів Болонського процесу є важливим етапом інтеграції української вищої освіти до Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА). Це сприяє гармонізації освітніх стандартів, забезпечує мобільність студентів і викладачів, а також сприяє визнанню українських дипломів за кордоном. Проте, процес впровадження супроводжується низкою викликів, які вимагають комплексного підходу до їх подолання. Переваги впровадження Болонського процесу в Україні

Академічна мобільність:

Система ECTS забезпечує легкість визнання результатів навчання в різних країнах.

Програми академічного обміну, такі як Erasmus+, сприяють міжнародному співробітництву.

Покращення якості освіти:

Впровадження стандартів якості та механізмів зовнішнього контролю за якістю освіти.

Модернізація навчальних планів відповідно до європейських вимог.

Професійна конкурентоспроможність:

Українські випускники отримують знання та навички, які визнаються на європейському ринку праці.

Освіта стає більш привабливою для іноземних студентів.

Гармонізація освітніх рівнів:

Запровадження трирівневої системи: бакалавр – магістр – доктор філософії (PhD).

Виклики реалізації принципів Болонського процесу

Адаптація навчальних програм:

Потребує перегляду існуючих освітніх стандартів, створення нових міждисциплінарних курсів.

Застарілі методики викладання і недостатня готовність викладачів до нових підходів гальмують цей процес.

Інвестиції в інфраструктуру:

Необхідність покращення матеріально-технічної бази університетів.

Забезпечення доступу до сучасних бібліотек, лабораторій та цифрових інструментів.

Фінансові обмеження:

Недостатнє фінансування для підтримки академічної мобільності та модернізації системи освіти.

Високі витрати на впровадження системи забезпечення якості.

Рівень інтеграції:

Не всі українські університети однаково швидко впроваджують принципи Болонського процесу.

Потреба в уніфікації освітніх підходів на всіх рівнях.

Академічна доброчесність:

Боротися з проблемами плагіату, прозорості оцінювання та корупції.

Культурний опір:

Небажання деяких викладачів та адміністрації університетів відмовлятися від традиційних моделей освіти.

Шляхи подолання викликів

Створення комплексної національної програми для підтримки університетів у процесі адаптації.

Залучення міжнародних партнерів і грантів для фінансування реформ.

Підвищення кваліфікації викладачів через тренінги та участь у міжнародних конференціях.

Розробка механізмів моніторингу впровадження стандартів Болонського процесу.

Впровадження Болонського процесу в Україні створює значний потенціал для розвитку системи освіти. Попри наявні труднощі, подальша адаптація та вдосконалення механізмів управління освітою є важливим кроком для інтеграції в міжнародний освітній простір.

1.4. Суть державного стандарту вищої освіти

Державний стандарт — це офіційний нормативний документ, який встановлює основні вимоги до системи вищої освіти, її організації, а також до змісту й результатів навчання на різних рівнях освіти. Він є базовим орієнтиром для розроблення освітніх програм і слугує інструментом забезпечення єдності, якості та порівнянності освітніх послуг у межах національної системи освіти.

Мета: забезпечення відповідності освітніх програм загальнодержавним і міжнародним вимогам. Встановлення єдиних критеріїв оцінювання знань, умінь і компетентностей випускників. Підтримка рівності умов доступу до якісної освіти для всіх студентів.

Структура: вимоги до змісту освіти: визначає перелік знань, умінь і навичок, які мають опанувати студенти. Компетентнісний підхід: передбачає формування не лише теоретичних знань, а й практичних умінь, що відповідають потребам ринку праці. Рівні освіти: описує вимоги до молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD).

Ключові компоненти: освітньо-кваліфікаційні характеристики (ОКХ): описують результати навчання, яких має досягти випускник. Освітньо-професійні програми (ОПП): деталізують зміст навчання, перелік дисциплін і обсяг навчального навантаження. Нормативна тривалість навчання: визначає тривалість здобуття освіти на певному рівні (наприклад, бакалаврат — 3–4 роки).

Роль державного стандарту: забезпечення якості освіти через єдині вимоги до всіх закладів вищої освіти. Встановлення механізмів контролю, включаючи акредитацію програм і моніторинг їхньої відповідності стандартам. Уніфікація системи освіти для полегшення академічної мобільності та взаємного визнання кваліфікацій.

На сьогоднішній день державний стандарт вищої освіти виконує ключову роль у розвитку освітньої системи, орієнтуючи її на підвищення якості, міжнародну інтеграцію та задоволення суспільних потреб.

1.5. Основні положення стандарту

Структура освітньої програми: визначає перелік обов'язкових і вибіркових дисциплін.

Компетентнісний підхід: акцент на розвиток знань, умінь і особистісних якостей, що забезпечують конкурентоспроможність випускника.

Рівні освіти: базова (бакалавр), повна (магістр), наукова (доктор філософії, доктор наук).

Освітня програма визначає логічно побудовану послідовність навчання, яка включає:

Обов'язкові дисципліни: формують базовий рівень знань, навичок і компетенцій, необхідних для здобуття професійної кваліфікації. Наприклад, це можуть бути фундаментальні дисципліни спеціальності або загальноосвітні курси.

Вибіркові дисципліни: надають можливість студентам адаптувати навчальний процес до власних професійних інтересів і потреб. Вони сприяють розширенню спеціалізації чи міждисциплінарному підходу.

Практична підготовка: включає стажування, виробничу практику чи інші форми залучення до професійної діяльності. Це дозволяє застосувати теоретичні знання у реальних умовах.

Курсові та кваліфікаційні роботи: завершальний етап, що демонструє здатність студента вирішувати професійні задачі, спираючись на здобуті знання.

Чітка структура освітньої програми, компетентнісний підхід та рівнева організація навчання створюють основу для формування сучасного фахівця, який здатний відповідати викликам часу, адаптуватися до змін та бути конкурентоспроможним у глобальному середовищі.

1.6. Зміст стандартів

Освітні програми розробляються на основі компетентнісного підходу, який акцентує увагу на формуванні як загальних, так і фахових компетентностей. Вони є основою для визначення навчальних результатів — конкретних досягнень студента в процесі здобуття освіти. Включає:

1. Загальні компетентності - ці компетентності формують базові навички, що є необхідними для будь-якої професійної діяльності. До них належать:

Критичне мислення: здатність аналізувати інформацію, робити обґрунтовані висновки, оцінювати аргументи та розв'язувати складні проблеми.

Комунікація: уміння чітко й ефективно висловлювати свої думки усно та письмово, використовуючи професійну термінологію.

Здатність до навчання протягом життя: вміння самостійно засвоювати нові знання та адаптуватися до змін, використовуючи сучасні інформаційні технології.

Етична відповідальність: розуміння моральних принципів і соціальної відповідальності у професійній діяльності.

2. Фахові компетентності (профільні знання та навички) - ці компетентності визначаються спеціальністю і стосуються профільних знань та навичок, необхідних для конкретної професії. Приклади:

Професійні знання: глибоке розуміння предметної області, володіння інструментами та методиками.

Практичні навички: здатність застосовувати теоретичні знання на практиці, наприклад, виконання технічних завдань або розробка проектів.

Робота в команді: уміння співпрацювати з іншими фахівцями для досягнення спільних цілей.

Управління проектами: здатність планувати, організовувати і контролювати реалізацію професійних завдань.

3. Навчальні результати є критеріями для оцінювання успішності студентів у засвоєнні освітньої програми. Вони включають:

Досягнення загальних компетентностей: наприклад, здатність вирішувати міждисциплінарні завдання або ефективно спілкуватися в міжнародному середовищі.

Засвоєння фахових знань і навичок: демонстрація знань з конкретної галузі, виконання практичних завдань або розробка інноваційних рішень.

Рівень самостійності: здатність працювати без зовнішнього контролю, брати на себе відповідальність за результати роботи.

Аналіз і синтез інформації: вміння розробляти висновки на основі даних, вирішувати проблеми та адаптуватися до нових викликів.

4. Практичне значення. Розвиток загальних і фахових компетентностей дозволяє:

Формувати гнучких і конкурентоспроможних фахівців.

Забезпечувати відповідність вимогам ринку праці.

Полегшувати інтеграцію випускників у міжнародний професійний простір.

Компетентнісний підхід разом із системою навчальних результатів формує сучасну освітню програму, що спрямована на забезпечення випускників не лише знаннями, але й навичками, необхідними для їхньої адаптації у динамічному професійному середовищі.

1.7. Нормативно-правова база

Головні документи, що регламентують стандарти вищої освіти в Україні:

- Закон України "Про вищу освіту".
- Постанови Кабінету Міністрів України щодо стандартів освіти.
- Накази Міністерства освіти і науки України.

1. Закон України "Про вищу освіту"

Це основний законодавчий акт, який:

Встановлює загальні принципи організації вищої освіти.

Визначає права й обов'язки закладів вищої освіти, студентів, викладачів.

Описує структуру системи вищої освіти (рівні, ступені, кваліфікації).

Регламентує автономію закладів вищої освіти, принципи фінансування та акредитації освітніх програм.

2. Постанови Кабінету Міністрів України

Ці постанови уточнюють деталі реалізації положень закону, зокрема:

Порядок розроблення стандартів вищої освіти.

Регламентація процедур ліцензування та акредитації.

Встановлення вимог до окремих спеціальностей та рівнів вищої освіти.

Наприклад, такі постанови регламентують мінімальні вимоги до обсягів кредитів ЄКТС, термінів навчання, кваліфікаційних характеристик випускників.

3. Накази Міністерства освіти і науки України

Накази МОН є операційними інструментами реалізації політики у сфері вищої освіти. Вони охоплюють:

Затвердження стандартів для конкретних спеціальностей.

Розроблення програм навчання, методичних рекомендацій та вимог до дипломів.

Організацію процедур зовнішнього незалежного оцінювання знань.

Порядок проведення вступної кампанії та встановлення квот для вступу.

4. Державні стандарти вищої освіти

Ці документи деталізують:

Компетентності, які повинні бути сформовані у випускників кожного рівня освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії).

Перелік обов'язкових і вибіркових дисциплін у межах освітніх програм.

Вимоги до обсягу кредитів і тривалості навчання.

Показники якості освіти, включно з навчальними результатами та критеріями їх оцінювання.

Взаємодія зазначених нормативних документів забезпечує:

Узгодженість системи вищої освіти з міжнародними стандартами.

Гнучкість і адаптивність освітніх програм.

Прозорість процедур контролю якості. Ці регулювання створюють єдину нормативну базу для реалізації освітньої політики, сприяючи інтеграції української системи освіти у європейський освітній простір.

1.8 Болонський процес і державний стандарт: взаємозв'язок

Впровадження принципів Болонського процесу в українську освіту впливає на зміст державних стандартів, що сприяє гармонізації української системи з європейськими вимогами.

Державний стандарт забезпечує єдині вимоги до освітніх програм, що полегшує академічну мобільність та визнання дипломів на міжнародному рівні.

Принципи Болонського процесу сприяють не лише гармонізації української освіти з європейськими стандартами, але й підвищують якість навчання та рівень конкурентоспроможності українських випускників на глобальному ринку праці. Державний стандарт відіграє ключову роль у цьому процесі, забезпечуючи єдність вимог та стабільність розвитку освітньої системи.

Інтеграція України до Європейського простору вищої освіти є важливим кроком для підвищення якості освіти, її конкурентоспроможності та міжнародного визнання. Державні стандарти відіграють ключову роль у впровадженні принципів Болонського процесу, створюючи підґрунтя для розвитку освітніх програм, адаптованих до сучасних вимог ринку праці. Інтеграція української освіти до European Higher Education Area (ЕНЕА Європейський простір вищої освіти.) через державні стандарти сприяє створенню універсальної та якісної освітньої системи. Це забезпечує випускникам можливість конкурувати на глобальному ринку праці, а також інтеграцію України в світову освітню спільноту, стимулюючи економічний та соціальний розвиток.

ТЕМА 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ТА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ «УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА. СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

План

2.1. Організація навчального процесу у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

2.2. Виховний процес у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

2.3. Студентське самоврядування.

2.1. Організація навчального процесу у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Навчальний процес у закладах вищої освіти (ЗВО) регламентується Законом України "Про вищу освіту" та іншими нормативно-правовими актами. Основна мета навчального процесу — формування у студентів компетентностей, необхідних для професійної діяльності, саморозвитку та активної громадської позиції.

Основні компоненти навчального процесу:

Навчальні програми та плани:

- розробляються на основі державних стандартів освіти.
- включають перелік обов'язкових і вибіркових дисциплін, які формують фахові та загальні компетентності.

- передбачають модульно-рейтингову систему оцінювання.

Форми організації навчання:

- лекції, семінари, практичні заняття, лабораторні роботи.
- самостійна робота студентів — ключовий елемент навчання.
- інтерактивні методи навчання (проектна діяльність, кейс-методи).

Система оцінювання:

- кредитно-трансферна система (ECTS), що забезпечує визнання дипломів за кордоном.
- поточний, модульний і підсумковий контроль знань.

Практична підготовка:

- виробничі практики та стажування на базі підприємств.
- виконання кваліфікаційних робіт (бакалаврських, магістерських).

Навчально-методичне забезпечення:

Використання сучасних електронних ресурсів, бібліотек, онлайн-платформ.

Навчальні програми та плани спрямовані на інтеграцію української освіти в міжнародний освітній простір, підтримку якості освіти та підготовку конкурентоспроможних фахівців.

2.2. Виховний процес у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Виховна робота спрямована на формування гармонійно розвиненої, відповідальної особистості з активною громадянською позицією. Вона поєднує традиційні та інноваційні методи педагогічного впливу.

Напрями виховної роботи.

Громадянське виховання: формування патріотизму, правової культури та толерантності. Отже, це ознайомлення студентів із конституційними правами й обов'язками громадян, проведення заходів до

державних свят, відзначення історичних подій, організація дискусій, лекцій і семінарів з питань правової свідомості, сприяння волонтерській діяльності, участь у благодійних акціях.

Моральне виховання: розвиток етичних цінностей, поваги до людської гідності. Тобто це поширення ідей гуманізму через бесіди та тренінги, заохочення до дотримання академічної доброчесності, викладання етичних дисциплін та організація круглих столів з обговорення моральних питань, вироблення навичок конструктивного вирішення конфліктів.

Культурно-естетичне виховання: організація мистецьких заходів, участь у культурних подіях. Тобто це проведення мистецьких заходів: виставок, концертів, літературних вечорів, участь студентів у фестивалях, конкурсах, театральних постановках, організація екскурсій до музеїв, театрів, культурних центрів, сприяння участі в гуртках за інтересами (музичних, художніх, літературних).

Фізичне виховання: спортивні змагання, популяризація здорового способу життя. Отже це проведення регулярних спортивних занять і тренувань, організація змагань, турнірів, днів здоров'я, поширення інформації про важливість фізичної активності для профілактики захворювань, розвиток спортивної інфраструктури закладу освіти.

Екологічне виховання: формування відповідального ставлення до природи та довкілля. Це організація акцій з озеленення територій, прибирання громадських місць, проведення екологічних лекцій, семінарів, кінопоказів, підтримка ініціатив зі збереження ресурсів (сортування сміття, зменшення використання пластику), участь у наукових і практичних проектах з екології.

Усі напрями виховання тісно взаємопов'язані та доповнюють одне одного. Цей підхід забезпечує гармонійний розвиток студентів, сприяє їхній соціалізації та готує до активної участі у суспільному житті.

2.3. Студентське самоврядування

Студентське самоврядування — важливий інструмент розвитку лідерських якостей, відповідальності та громадської активності студентів. Воно базується на принципах демократії, добровільності, рівноправності та прозорості.

Функції студентського самоврядування:

Представництво інтересів студентів: захист прав і свобод студентів у взаємодії з адміністрацією Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Організація дозвілля: проведення культурних, спортивних та благодійних заходів.

Участь у формуванні навчального процесу: обговорення навчальних планів, організація опитувань.

Сприяння академічній мобільності: інформування про програми обміну, гранти, стажування.

Розвиток волонтерської діяльності: участь у соціальних проєктах, підтримка громадських ініціатив.

Структура студентського самоврядування: загальні збори (конференція студентів), виконавчі органи (ради, комітети), представники у Вченій раді, ректораті тощо.

Правові основи діяльності: Закон України "Про вищу освіту", Статуту ЗВО, положення про студентське самоврядування.

Навчальний і виховний процеси у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна спрямовані на підготовку фахівців, здатних до самостійної діяльності, розвитку інноваційного мислення та активної громадянської позиції. Студентське самоврядування виступає важливим елементом освітнього середовища, що забезпечує участь студентів у прийнятті рішень, сприяє їх соціалізації та розвитку.

ТЕМА 3
ІСТОРІЯ І ТРАДИЦІЇ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
«УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. Н.
КАРАЗІНА

План

3.1. Історія створення Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

3.2. Традиції Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

3.1. Історія створення Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Колишній головний корпус Харківського університету, раніше колишній будинок губернатора. Початок XX століття. Це був перший університет на сході України. Він відкрився навіть раніше Київського університету.

Будинок губернатора, колишній головний корпус Харківського імператорського університету.

Палац, побудований згідно з наказом імператриці Катерини II, прийняти її удостоївся лише один раз, на шляху проходження в Санкт-Петербург з Криму. До приїзду Її величності (1787 р.) у дворі колишнього губернаторського, а зараз - генерал-губернаторського палацу, побудували великий «урочистий зал» з дерева.

Згодом, Ярославський та губерньський механік Захаржевський в 1791 році перебудували дерев'яний зал під перший в місті постійний театр. Тут давалися вистави протягом п'яти років. Рік по тому приміщення було знесено.

Архітектор Е. А. Васильєв провів часткову реконструкцію губернаторського палацу, після чого через рік (в 1804) будівля була передана університету, що відкрився в Харкові. В архітектурі будівлі використана перехідна форма від бароко до класицизму. Оздоблюють центральну частину споруди, частково рустовані флігелі підкреслюють її ошатність. Сьогодні фасад будівлі прикрашений каннелированной іонічними пілястрами. В'їзди, виконані у вигляді чудових тріумфальних арок, симетрично розташовані по обидва боки будівлі. Центральний обсяг губернаторського будинку багато оформлений; серед декоративних елементів використані композиції ніш з вазами. На фасаді будівлі встановлено меморіальні знаки.

Наказом Міністра вищої та середньої освіти УРСР від 21 лютого 1958 року № 78, згідно рішення Ради Міністрів УРСР від 24 січня 1958 року № 62 в Харкові був створений Український заочний політехнічний інститут (далі – УЗПІ), який мав 8 факультетів: енергетичний, електрофізичний, будівельний, інженерно-економічний, гірничий, металургійний, машинобудівний, хіміко-технологічний. Підготовка фахівців проводилася за 52 спеціальностями.

Інститут на просторах колишнього Радянського союзу вважався дуже престижним - з хорошою підготовкою, незважаючи на заочну форму навчання.

1958 р. – першим директором інституту було призначено Воробйова Сергія Олександровича.

1958 р. – відкрито ще 3 спеціальності: автомобілі та трактори; прилади точної механіки; будівельні та дорожні машини та обладнання. Плановий контингент студентів – 12 тис. осіб (Сьогодні близько 4 тис. студентів).

1958 р. – почала працювати перша Вчена рада інституту.

1959 р. – в інституті вперше відкриті підготовчі курси.

1960 р. – УЗПІ об'єднує 15 навчально-консультативних та опорних підрозділів: Ворошиловський, Горлівський, Конотопський, Полтавський,

Херсонський, Дніпропетровський, Сумський, Крюковський, Краматорський, Шосткінський, Северодонецький, Жаданівський, Лісичанський, Ізюмський, Енакієвський.

1961 р. – перший набір до аспірантури за 4 спеціальностями: автоматизація виробничих процесів; технологія ливарного виробництва; металоріжучі верстати; технологія силікатів.

1963 р. – УЗПІ як Республіканський центр здійснює методичне керівництво та розробку навчально-методичної літератури для студентів-заочників інженерно-технічних спеціальностей.

1964 р. – ректором УЗПІ призначено Андрєєва Георгія Яковича, який зробив великий внесок у подальшу розбудову інституту (історія про Андрєєва і Сталіна).

1966 р. – відкрито підготовку інженерно-педагогічних кадрів на денній формі навчання.

Не вистачало аудиторного фонду, навчальні зайняття вечірньої форми навчання проводили у школах м. Харкова.

1978 р. – ректором інституту призначено Артюха Станіслава Федоровича.

Контингент студентів - 9475 осіб, зокрема 1174 студентів денної форми навчання, 1125 осіб – вечірньої та 7176 осіб заочної форм навчання.

1989 р. – до складу УЗПІ ввійшов «Гірничий факультет» (колишній Стаханівський філіал Комунарського гірничо-металургійного інституту), єдиний в Радянському Союзі навчальний заклад, який готував інженерно-педагогічні кадри для ПТУ гірничої промисловості.

1990 р. – УЗПІ перейменований у Харківський інженерно-педагогічний інститут (далі – ХІПІ).

1994 р. – за Державною акредитацією інститутом одержано IV рівень і статус Української інженерно-педагогічної академії (далі – УІПА).

У цей період УІПА виступає ініціатором створення навчально-науково-виробничого комплексу з підготовки інженерно-педагогічних кадрів для

профтехосвіти України, до складу якого, крім академії, увійшли 6 індустріально-педагогічних технікумів: Київський індустріально-педагогічний технікум, Донецький індустріально-педагогічний технікум, Рубіжанський індустріально-педагогічний технікум, Конотопський індустріально-педагогічний технікум, Харківські індустріально-педагогічні технікуми № 1 і № 2.

2002 р. по 2023 р – ректор академії доктор педагогічних наук, професор Коваленко Олену Едуардівну.

Є філіал у місті Бахмуті.

В 2021 році до складу УІПА увійшов Харківський торгово-економічний інститут Київського торгово-економічного університету.

За часи свого існування академія підготувала понад 70 тис. фахівців, які мають високі інженерні знання й уміння, спеціальну психолого-педагогічну та правову підготовку для роботи на підприємствах різних галузей промисловості.

2023 р. - ректор академії доктор педагогічних наук, професор Коваленко Денис Володимирович.

2024р. по теперішні час директор Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна доктор педагогічних наук, професор Коваленко Денис Володимирович.

Ректор Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна доктор юридичних наук, професор Тетяна КАГАНОВСЬКА.

3.2. Традиції Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Регулярно проводяться наукові конференції, семінари та конкурси.

Академія підтримує молодих науковців, надаючи можливості для реалізації їхніх досліджень.

Святкування та заходи:

Щороку в Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відзначають День академії, на якому відзначають досягнення викладачів і студентів.

Проводяться спортивні змагання, творчі конкурси, ярмарки професій.

Волонтерство та соціальна відповідальність:

Під час складних періодів, таких як пандемія або війна, академія організовувала волонтерські акції для допомоги студентам, викладачам та місту.

Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна активно підтримує екологічні ініціативи.

Гуртожиток та студентське життя:

Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна забезпечує комфортні умови проживання в гуртожитках для іногородніх студентів.

Студентське самоврядування допомагає створювати дружню атмосферу для навчання та дозвілля.

Унікальність академії полягає в її інженерно-педагогічній спрямованості, яка залишається актуальною навіть у сучасному світі технологій.

Випускники УПА працюють як викладачами в професійно-технічних навчальних закладах, так і висококваліфікованими фахівцями у промисловості.

Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна — це не лише навчальний заклад, але й місце, де студенти стають професіоналами та формують власні життєві шляхи, зберігаючи і примножуючи традиції академії.

ТЕМА 4

РОЛЬ ВИПУСКОВОЇ КАФЕДРИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

План.

- 4.1. Основні завдання випускової кафедри
- 4.2. Значення випускової кафедри

Випускова кафедра є ключовим структурним підрозділом закладу вищої освіти, який забезпечує формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Її функції охоплюють організацію освітнього процесу, керівництво науковою діяльністю студентів і забезпечення практичної підготовки.

4.1. Основні завдання випускової кафедри (їх 7)

Розробка освітніх програм:

Кафедра визначає зміст навчальних програм відповідно до державних стандартів та вимог сучасного ринку праці. Це включає формування переліку обов'язкових і вибіркових дисциплін, які забезпечують теоретичну та практичну підготовку. Цей процес охоплює кілька важливих аспектів:

- **Аналіз вимог ринку праці.** Кафедра регулярно вивчає потреби роботодавців, аналізує тенденції в галузі та прогнозує зміни у професійних компетенціях, які будуть потрібні випускникам. Використовується досвід партнерських підприємств, з якими заклад має угоди про співпрацю, для уточнення практичних потреб і адаптації програм.

- **Формування освітніх програм.** Програми розробляються на основі державних стандартів освіти, які визначають перелік компетенцій, знань і умінь, обов'язкових для отримання певного рівня освіти. У програмі враховуються новітні наукові досягнення, інноваційні методи викладання та технології, що забезпечують сучасний рівень підготовки.

- **Розподіл дисциплін.** Навчальний план включає обов'язкові дисципліни, які забезпечують базову теоретичну підготовку студентів у відповідній спеціальності. Вибіркові дисципліни дозволяють студентам самостійно формувати частину навчальної траєкторії, поглиблюючи знання в окремих галузях чи розширюючи міждисциплінарні зв'язки.

- **Інтеграція практичної підготовки.** Програма включає практичні заняття, лабораторні роботи, курсові та дипломні проекти, що дозволяють застосовувати теоретичні знання на практиці. Здійснюється планування виробничої практики, яка допомагає студентам набувати досвіду роботи в реальних умовах.

- **Оцінка та контроль якості.** Освітня програма проходить регулярне оновлення з урахуванням зворотного зв'язку від студентів, випускників і роботодавців. Запроваджуються інструменти внутрішнього моніторингу якості освіти, зокрема оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу.

- **Впровадження інноваційних підходів.** У навчальний процес включаються новітні технології, такі як дистанційне навчання, цифрові платформи, інтерактивні методи викладання. Розробляються міждисциплінарні курси, що відповідають сучасним потребам економіки знань.

Тобто, кафедра є ключовим ланцюгом між системою вищої освіти, потребами ринку праці та професійним становленням студентів, забезпечуючи якісний рівень підготовки та конкурентоспроможність випускників.

1. Організація практики та стажування:

Випускова кафедра відповідає за реалізацію виробничої практики, під час якої студенти здобувають професійний досвід на базових підприємствах або організаціях. Цей процес включає кілька етапів та завдань, спрямованих на формування професійних компетентностей.

- **Розробка програми практики.** Кафедра визначає мету, завдання та зміст виробничої практики відповідно до освітніх стандартів і спеціалізації. Програма практики узгоджується з потребами ринку праці, враховує специфіку професійної діяльності та особливості базових підприємств.

- **Підбір баз практики.** Обираються підприємства, організації або установи, які відповідають профілю підготовки студентів. Підписуються договори з цими організаціями, що визначають зобов'язання сторін щодо прийому студентів і забезпечення необхідних умов для проходження практики.

- **Підготовка студентів.** Перед початком практики проводяться інструктажі, на яких студенти ознайомлюються з метою практики, завданнями, вимогами до оформлення документації та правилами поведінки. Здійснюється розподіл студентів за базами практики, враховуючи їхню спеціалізацію та професійні інтереси.

- **Організація процесу практики.** Кафедра забезпечує керівництво практикою, призначаючи викладачів-наставників, які координують процес і надають методичну підтримку. На базі підприємств студенти виконують завдання, що відображають реальні робочі процеси: робота з документацією, участь у виробничих нарадах, виконання технічних або адміністративних завдань.

- **Контроль і моніторинг.** Протягом практики керівники з боку кафедри підтримують зв'язок із представниками баз практики, контролюють

виконання програми. Студенти складають звіти про виконану роботу, які проходять перевірку.

- **Оцінювання результатів.** Після завершення практики студенти захищають свої звіти перед комісією кафедри. Оцінювання включає аналіз виконаних завдань, отриманих компетенцій і зворотний зв'язок від базових організацій.

- **Розвиток партнерських відносин.** Кафедра постійно працює над розширенням мережі партнерських підприємств для практики, залучаючи нові організації. Тісна співпраця з роботодавцями сприяє забезпеченню студентів реальним досвідом, який відповідає вимогам сучасного ринку.

Завдяки ефективній організації виробничої практики студенти мають можливість не лише закріпити теоретичні знання, а й набути практичних навичок, розвинути професійні компетентності та встановити перші професійні контакти, що може бути корисним для подальшого працевлаштування.

2. Наукова робота:

Кафедра спрямовує студентів на виконання науково-дослідних проєктів, що поглиблюють їх знання та розвивають навички аналізу, інноваційного мислення та вирішення професійних завдань. Ця діяльність має кілька основних напрямів:

- **індивідуальна дослідницька робота.** Студенти виконують дослідження в межах своїх курсових і дипломних робіт, що дає можливість поглиблено вивчати актуальні проблеми галузі. Кафедра забезпечує наукове керівництво, допомагаючи студентам обирати актуальні теми та розробляти методику дослідження.

- **колективні науково-дослідні проєкти.** Організуються групові дослідження, у яких студенти під керівництвом викладачів працюють над міждисциплінарними проєктами, що відповідають сучасним викликам ринку. Такий формат роботи сприяє розвитку навичок командної співпраці та взаємодії.

- **інноваційні розробки.** Студенти залучаються до розробки нових технологій, продуктів або рішень, що можуть бути впроваджені на підприємствах. Це сприяє набуттю досвіду створення інновацій, патентування та комерціалізації результатів.

- **участь у наукових конференціях.** Кафедра організовує та підтримує участь студентів у конференціях, семінарах і форумах, де вони презентують свої дослідження. Така діяльність розвиває навички публічного виступу, академічної комунікації та отримання зворотного зв'язку.

- **публікації наукових робіт.** За підтримки викладачів студенти готують статті, тези чи звіти для публікації в наукових журналах і збірниках. Це формує досвід академічного письма й розширює професійне портфоліо.

- **участь у грантових програмах.** Кафедра сприяє залученню студентів до виконання досліджень у межах грантів, що дозволяє забезпечити додаткове фінансування для розробок. Участь у таких програмах навчає управлінню проєктами, пошуку фінансових ресурсів і взаємодії з партнерами.

- **реалізація досліджень у партнерстві з бізнесом.** Кафедра співпрацює з підприємствами, надаючи студентам можливість виконувати практично орієнтовані дослідження, які мають прикладне значення для бізнесу.

- **підготовка до наукової кар'єри.** Найкращі студенти отримують можливість продовжити свої дослідження в аспірантурі, беручи участь у створенні нових наукових підходів і методологій. Участь у науково-дослідній роботі не тільки підвищує кваліфікацію студентів, але й сприяє їх професійному становленню, формуванню інноваційного мислення та конкурентоспроможності на ринку праці.

3. Керівництво випускними роботами:

Кафедра активно залучає студентів до виконання науково-дослідних проєктів, які сприяють не лише поглибленню їхніх теоретичних знань, а й розвитку практичних умінь, критичного мислення та інноваційного підходу до вирішення професійних завдань. Ця діяльність має кілька основних напрямів:

Індивідуальна дослідницька робота - студенти виконують дослідження в межах своїх курсових і дипломних робіт, що дає можливість поглиблено вивчати актуальні проблеми галузі. Кафедра забезпечує наукове керівництво, допомагаючи студентам обирати актуальні теми та розробляти методику дослідження.

Колективні науково-дослідні проєкти - організовуються групові дослідження, у яких студенти під керівництвом викладачів працюють над міждисциплінарними проєктами, що відповідають сучасним викликам ринку. Такий формат роботи сприяє розвитку навичок командної співпраці та взаємодії.

Інноваційні розробки - студенти залучаються до розробки нових технологій, продуктів або рішень, що можуть бути впроваджені на підприємствах. Це сприяє набуттю досвіду створення інновацій, патентування та комерціалізації результатів.

Участь у наукових конференціях - кафедра організовує та підтримує участь студентів у конференціях, семінарах і форумах, де вони презентують свої дослідження. Така діяльність розвиває навички публічного виступу, академічної комунікації та отримання зворотного зв'язку.

Публікації наукових робіт - за підтримки викладачів студенти готують статті, тези чи звіти для публікації в наукових журналах і збірниках. Це формує досвід академічного письма й розширює професійне портфоліо.

Участь у грантових програмах - кафедра сприяє залученню студентів до виконання досліджень у межах грантів, що дозволяє забезпечити додаткове фінансування для розробок. Участь у таких програмах навчає управлінню проєктами, пошуку фінансових ресурсів і взаємодії з партнерами.

Реалізація досліджень у партнерстві з бізнесом - кафедра співпрацює з підприємствами, надаючи студентам можливість виконувати практично орієнтовані дослідження, які мають прикладне значення для бізнесу.

Підготовка до наукової кар'єри - найкращі студенти отримують можливість продовжити свої дослідження в аспірантурі, беручи участь у

створенні нових наукових підходів і методологій. Участь у науково-дослідній роботі не тільки підвищує кваліфікацію студентів, але й сприяє їх професійному становленню, формуванню інноваційного мислення та конкурентоспроможності на ринку праці.

4. Співпраця з роботодавцями:

Кафедра забезпечує комунікацію з потенційними роботодавцями, проводить аналіз потреб ринку праці, організовує зустрічі з представниками бізнесу та промисловості. Детально це охоплює такі аспекти:

Аналіз потреб ринку праці

Кафедра проводить дослідження актуальних вакансій, трендів у професійній сфері та вимог роботодавців до компетентностей спеціалістів. Здійснюється моніторинг змін на ринку праці через опитування, анкетування, аналіз статистичних даних і співпрацю з рекрутинговими агенціями.

Співпраця з підприємствами та організаціями

Укладення угод про партнерство з компаніями, які виступають базами для проходження практики студентів. Розробка та впровадження спільних проєктів з бізнесом, спрямованих на вирішення реальних виробничих завдань.

Організація зустрічей з роботодавцями

Проведення ярмарків вакансій, днів кар'єри та презентацій компаній, що дозволяє студентам ознайомитися з потенційними роботодавцями. Організація гостьових лекцій, семінарів і тренінгів, які проводять представники бізнесу та промисловості.

Інтеграція з освітнім процесом

Включення запитів роботодавців у зміст навчальних програм для формування актуальних знань і навичок. Участь представників бізнесу в розробці та оцінюванні дипломних проєктів.

Профорієнтація та підготовка до працевлаштування

Надання студентам консультацій з підготовки резюме, проходження співбесід і розвитку soft skills. Організація тренінгів із лідерства, комунікації, командної роботи та інших компетенцій, які цінуються роботодавцями.

Залучення випускників

Налагодження зворотного зв'язку з випускниками для оцінки їхньої кар'єрної траєкторії та адаптації навчальних програм до реальних потреб професійної діяльності. Залучення успішних випускників до зустрічей зі студентами для передачі досвіду та мотивації.

Довгострокове партнерство

Кафедра розвиває постійні зв'язки з роботодавцями, що дозволяє створювати нові можливості для студентів і сприяє ефективному формуванню кадрового потенціалу.

Такі заходи забезпечують тісний зв'язок між освітнім процесом і практичними потребами ринку праці, підвищуючи працевлаштованість випускників і конкурентоспроможність кафедри в освітньому середовищі.

5. Контроль якості підготовки:

Підрозділ відповідає за моніторинг якості навчального процесу та підготовку студентів до випуску через проведення атестацій, іспитів та оцінювання рівня їхніх компетентностей. Детальніше це охоплює:

Контроль якості навчального процесу. Моніторинг відвідуваності та успішності студентів через аналіз результатів поточного, модульного та підсумкового оцінювання. Перевірка відповідності навчальних програм державним стандартам і запитам ринку праці. Виявлення недоліків у процесі викладання та розробка рекомендацій для їх усунення.

Організація атестацій та іспитів. Формування програм підсумкових атестацій для оцінки рівня знань, умінь і компетентностей студентів. Забезпечення об'єктивності під час проведення іспитів через запровадження сучасних методів оцінювання, таких як тести, кейс-завдання та інтерактивні модулі. Контроль за дотриманням академічної доброчесності під час оцінювання.

Оцінка рівня компетентностей випускників. Проведення практичних іспитів для перевірки професійних навичок студентів. Залучення незалежних експертів та роботодавців до оцінювання рівня підготовки студентів, зокрема

під час захисту дипломних проєктів. Аналіз результатів атестацій для визначення слабких і сильних сторін у підготовці випускників.

Зворотний зв'язок із випускниками та роботодавцями. Проведення опитувань випускників щодо їхньої адаптації на ринку праці. Вивчення думки роботодавців щодо професійного рівня випускників. Використання отриманих даних для коригування навчальних програм і процесів.

Розробка стратегій покращення якості освіти. Аналіз інноваційних підходів до викладання та впровадження сучасних освітніх технологій. Регулярне підвищення кваліфікації викладачів через тренінги, семінари та стажування.

Створення умов для акредитації програм. Забезпечення документального супроводу для акредитації освітніх програм. Розробка та впровадження системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Таким чином, підрозділ не лише проводить регулярний моніторинг і контроль якості навчання, але й активно сприяє підвищенню ефективності підготовки студентів, орієнтуючи процес на сучасні вимоги та стандарти.

6. Підтримка після випуску:

Багато випускових кафедр підтримують зв'язок із випускниками, збирають дані про їхні професійні успіхи, що дозволяє вдосконалювати освітній процес. Підтримка зв'язків із випускниками є важливим аспектом роботи випускових кафедр, оскільки це дозволяє оцінювати якість освітніх програм, адаптувати їх до потреб ринку праці та сприяти професійному зростанню як випускників, так і самого навчального закладу. Завдяки такій взаємодії, випускові кафедри можуть не лише вдосконалювати навчальний процес, але й створювати міцну основу для тривалої співпраці з колишніми студентами, що підсилює конкурентні переваги закладу освіти на ринку.

4.2. Значення випускової кафедри

Формування професійних навичок: завдяки кафедрі студенти отримують глибокі знання у своїй спеціальності.

Підготовка конкурентоспроможних фахівців: кафедра сприяє формуванню таких компетентностей, які забезпечують випускникам високу конкурентоспроможність на ринку праці.

Підтримка інновацій: на кафедрах розробляються нові підходи до викладання, створюються наукові розробки, що сприяють прогресу в галузі.

Таким чином, випускова кафедра виступає центральною ланкою між закладом освіти, студентами та майбутніми роботодавцями, забезпечуючи якісну професійну підготовку випускників та їхню успішну інтеграцію в ринок праці. Випускова кафедра є фундаментом професійної підготовки студентів. Вона сприяє їхній інтеграції у сферу праці через формування сучасних компетентностей, впровадження інновацій та створення умов для якісної взаємодії між закладом освіти, студентами й роботодавцями. Це забезпечує не лише високу якість освіти, але й успішне працевлаштування випускників.

ТЕМА 5

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

План

5.1. Основні форми порушення академічної доброчесності

5.2. Значення академічної доброчесності

5.1. Основні форми порушення академічної доброчесності

Академічна доброчесність є фундаментальною основою освітнього процесу та наукової діяльності. Вона забезпечує чесність, об'єктивність і етичність у навчанні, викладанні, дослідженнях і взаємодії між учасниками освітнього процесу.

Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів і правил поведінки, які визначають ставлення до навчання, викладання, наукової діяльності та взаємодії в освітньому середовищі. Включає чесність, об'єктивність, відповідальність, прозорість та повагу до прав інтелектуальної власності.

Основні форми порушення академічної доброчесності

Плагіат: використання чужих ідей, текстів, даних без належного цитування.

Фабрикація та фальсифікація даних: фабрикація: вигадкування результатів дослідження. Фальсифікація: свідомо зміна або спотворення даних.

Списування: отримання відповіді від іншої особи або з несанкціонованих джерел.

Само плагіат: повторне використання власних робіт без належного зазначення.

Недобросовісне оцінювання: упереджене ставлення до студентів чи викладачів.

Придбання робіт на замовлення: використання сторонньої допомоги для виконання завдань.

5.2. Значення академічної доброчесності

Підвищення якості освіти: забезпечує прозорість і об'єктивність навчання та оцінювання. Академічна доброчесність сприяє створенню системи, де навчальний процес базується на чесності, прозорості та об'єктивності. Це досягається завдяки:

- уніфікації правил оцінювання, що дозволяє уникнути суб'єктивності викладачів.
- використанню технологій перевірки на плагіат, що гарантує оригінальність робіт студентів.

- підвищенню мотивації студентів до самостійного навчання, формуванню відповідального ставлення до виконання завдань.

Сприяння науковому прогресу: етичні дослідження мають більшу довіру в академічному середовищі. Дотримання принципів академічної доброчесності є ключовим для наукових досліджень, оскільки:

- етичні стандарти гарантують, що результати досліджень є достовірними і перевіреними.

- знижується ризик поширення фальсифікованих чи вигаданих даних, що підвищує довіру до наукових робіт.

- забезпечується належне цитування джерел, що сприяє розвитку колективного наукового знання та повазі до інтелектуальної власності.

Формування громадянської відповідальності: виховання чесності, поваги до закону і норм суспільства. Академічна доброчесність має значний вплив на соціальну відповідальність через:

- виховання у студентів чесності, відповідальності та поваги до законів і етичних норм.

- формування у молоді навичок конструктивного мислення та об'єктивного аналізу ситуацій, що важливо для майбутніх лідерів суспільства.

- створення культури взаємоповаги та толерантності в академічному середовищі, що переноситься на ширший соціальний контекст.

Дотримання цих принципів забезпечує не лише успіх окремого студента чи дослідника, а й сприяє загальному розвитку системи освіти та науки, підвищуючи їхню конкурентоспроможність на міжнародному рівні. Академічна доброчесність є основою якісної освіти та науки. Її дотримання вимагає зусиль як від студентів і викладачів, так і від закладів освіти. Інтеграція етичних принципів у всі аспекти навчального процесу сприяє формуванню компетентних і відповідальних фахівців, здатних розвивати суспільство.

ТЕМА 6

ДОСВІД РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

План

- 6.1 Класифікація підприємств за формами власності
- 6.2 Організаційно-правові форми господарювання

6.1. Класифікація підприємств за формами власності

Сучасна економіка України базується на різноманітності форм власності та організаційно-правових форм господарювання. Вони відіграють важливу роль у розвитку економіки, створенні робочих місць та забезпеченні конкурентоспроможності. У лекції розглянемо особливості діяльності підприємств державної, приватної та змішаної власності, а також специфіку функціонування різних організаційно-правових форм, таких як акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю та кооперативи.

1. Класифікація підприємств за формами власності

Державні підприємства:

Основна мета — забезпечення суспільних потреб, збереження стратегічних секторів економіки.

Особливості управління: контроль з боку держави, обмежена автономність.

Проблеми: застарілі технології, недостатнє фінансування, низька гнучкість у ринкових умовах.

Приклад: промислові підприємства.

Державні підприємства є основою стратегічних галузей економіки, забезпечують соціальні функції та стабільність у регіонах. Для підвищення ефективності важливо модернізувати технології та забезпечувати прозоре управління.

Приватні підприємства:

Основна мета — отримання прибутку.

Висока ефективність завдяки конкуренції, гнучкість у прийнятті рішень.

Проблеми: недостатній доступ до капіталу, регуляторні бар'єри.

Приклад: малі та середні підприємства у сфері торгівлі, послуг.

Приватні підприємства сприяють інноваціям, гнучкості у прийнятті рішень та швидкому реагуванню на зміни ринку. Їхній розвиток часто залежить від регуляторного середовища та доступу до фінансування.

Підприємства змішаної власності:

Власниками виступають держава та приватні інвестори.

Ефективність залежить від ступеня взаємодії між державою та бізнесом.

Приклад: спільні підприємства в енергетиці чи інфраструктурі.

Підприємства змішаної власності забезпечують ефективне використання державних і приватних ресурсів. Їхня діяльність вимагає чіткої координації між різними сторонами.

6.2. Організаційно-правові форми господарювання

Акціонерні товариства (АТ):

Особливість: об'єднання капіталів через випуск акцій.

Переваги: можливість залучення значних інвестицій, розподіл ризиків.

Виклики: складність управління, потреба у прозорості та корпоративному управлінні.

Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ):

Гнучка форма для малих і середніх підприємств.

Особливість: обмеження відповідальності учасників розміром їхнього внеску.

Переваги: простота створення, невисокі витрати на адміністрування.

Товариства з обмеженою відповідальністю та акціонерні товариства показують високу ефективність у залученні інвестицій.

Кооперативи:

Мета: задоволення економічних і соціальних потреб учасників.

Приклад: сільськогосподарські кооперативи, житлово-будівельні об'єднання.

Кооперативи залишаються важливими для задоволення потреб у специфічних сферах, таких як аграрний сектор.

Приватні підприємці (ФОП):

Підходить для малих бізнесів і само зайнятості.

Мінімальні вимоги до створення та адміністрування.

Досвід роботи підприємств різних форм власності та організаційно-правових форм господарювання у сучасних умовах демонструє значущість їхньої ролі в економічному розвитку країни. Кожна форма володіє своїми перевагами та викликами, що впливають на ефективність діяльності. Для покращення діяльності підприємств необхідно враховувати їх специфіку, підтримувати інноваційність, розвивати партнерства між державним і приватним секторами, а також адаптувати законодавство до потреб ринку. Взаємодія підприємств різних форм сприяє економічній диверсифікації та стійкості в умовах глобальних викликів.

ТЕМА 7

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТА

План

- 7.1. Професійне самовизначення студента: значення та етапи
- 7.2. Роль навчального закладу в професійному самовизначенні

7.1. Професійне самовизначення студента: значення та етапи

Професійне самовизначення — це процес формування у студента уявлень про майбутню професійну діяльність, її цілі, умови та перспективи. Це важливий аспект особистісного розвитку, який визначає професійний шлях та кар'єру молодшої людини.

Особистісний розвиток є ключовим елементом професійного самовизначення, оскільки він допомагає студенту розкрити свій потенціал, зрозуміти себе і зробити усвідомлений вибір професії, яка відповідає його життєвим цінностям, інтересам і здібностям. Допомагає студенту усвідомити свої інтереси, здібності та життєві цінності. Формує здатність до відповідального вибору, розвитку і самореалізації. Особистісний розвиток є безперервним процесом, який триває протягом усього життя. Для студентів він є особливо важливим, оскільки закладає основи для успішної професійної діяльності та задоволення життям у майбутньому.

Кар'єрний успіх це досягнення людиною своїх професійних і життєвих цілей через вдале вибудовування кар'єри. Він може мати як об'єктивний вимір (посада, дохід, досягнення в професії), так і суб'єктивний (відчуття задоволення від роботи, реалізація потенціалу). Сприяє визначенню цілей та шляхів їх досягнення. Зменшує ризик незадоволеності обраною професією та кар'єрними перспективами.

Це результат не лише наполегливої праці, а й стратегічного планування, розвитку і гармонійного поєднання особистих і професійних прагнень.

Адаптація до ринку праці це процес пристосування людини до умов і вимог сучасного ринку праці. Вона передбачає набуття знань, навичок і компетенцій, необхідних для успішного працевлаштування, професійного розвитку та кар'єрного зростання. Професійне самовизначення дозволяє обрати спеціальність, яка відповідає сучасним потребам ринку. Забезпечує гнучкість у подальшій професійній діяльності. Етапи професійного самовизначення. Тобто це безперервний процес, який вимагає гнучкості, готовності до змін і постійного розвитку. Успішна адаптація відкриває двері до професійного зростання та гармонійної кар'єри.

Етап пізнання себе - це процес глибокого аналізу власних рис, здібностей, інтересів і цінностей. Цей етап є критично важливим для визначення життєвих і кар'єрних цілей, а також для побудови успішного майбутнього. Оцінка власних інтересів, здібностей, сильних і слабких сторін. Усвідомлення мотивації до праці: що приносить задоволення і що здається важливим. Етап пізнання себе є фундаментальним для подальшого розвитку особистості. Людина, яка добре розуміє свої здібності, інтереси та цінності, має більше шансів побудувати успішну кар'єру і жити в гармонії зі своїми прагненнями.

Вивчення світу професій - це процес ознайомлення з різними видами трудової діяльності, їхніми особливостями, вимогами та перспективами. Воно є важливим етапом професійного самовизначення, що допомагає людині зробити усвідомлений вибір кар'єрного шляху. Ознайомлення з різними галузями та спеціальностями. Аналіз вимог професій до знань, навичок, особистісних якостей.

Вивчення світу професій — це фундамент для побудови успішної кар'єри та самореалізації. Знання про різноманітність професій допомагає знайти своє місце в суспільстві та досягти гармонії між роботою і життям.

Планування кар'єри - це процес визначення та реалізації життєвих і професійних цілей через систематичні кроки. Це дозволяє не лише усвідомити бажаний професійний шлях, але й розробити чіткий план досягнення успіху.

Вибір спеціальності та навчального закладу, що дозволяє отримати потрібну освіту. Визначення короткострокових і довгострокових цілей.

Тобто планування кар'єри — це інвестиція у власне майбутнє. Правильно складений і реалізований план дозволяє ефективно розкрити свій потенціал і досягти гармонії у професійному та особистому житті.

Прийняття рішення - це процес вибору оптимального варіанту дії серед кількох можливих альтернатив. Це одна з найважливіших навичок у житті, яка впливає на особистісний і професійний розвиток. Оцінка власних можливостей у контексті професійних вимог. Вибір конкретного напрямку або сфери діяльності. Прийняття рішення — це процес, який потребує балансу між раціональністю, інтуїцією та емоціями. Розвиваючи цю навичку, ви зможете ефективніше керувати своїм життям і досягати поставлених цілей.

Реалізація - це процес втілення ухваленого рішення або плану в конкретні дії. Цей етап є ключовим у досягненні цілей, оскільки саме виконання визначає, чи буде задум успішно завершено. Навчання в обраній галузі та отримання необхідних знань. Практична підготовка, стажування, перші кроки у професійній діяльності. Фактори, що впливають на професійне самовизначення. Успішне втілення задумів залежить від організованості, гнучкості та готовності долати труднощі. Кожен реалізований проект або план стає цінним досвідом, який допомагає розвиватися далі.

Особистісні фактори - це сукупність індивідуальних характеристик, які впливають на поведінку людини, її рішення, сприйняття та досягнення в різних сферах життя. Ці фактори є основою для самореалізації, взаємодії з іншими людьми та адаптації до навколишнього середовища. Інтереси, здібності, схильності. Цінності, рівень мотивації. Особистісні фактори є основою для успіху та гармонійного життя. Їхній розвиток допомагає досягати поставлених цілей, ефективно взаємодіяти з іншими та залишатися стійкими у складних ситуаціях.

Сімейні фактори - це сукупність умов і характеристик, пов'язаних із сімейним середовищем, які впливають на формування особистості, розвиток

характеру, поведінку, емоційний стан і життєві установки людини. Вплив батьків, їх очікування та підтримка. Сімейні традиції у виборі професії. Сімейні фактори формують фундамент особистості, впливаючи на її розвиток у всіх сферах життя. Гармонійне сімейне середовище сприяє успішному становленню особистості, тоді як негативний вплив може вимагати додаткової роботи над собою та пошуку ресурсів для самореалізації.

Освітнє середовище - це система умов, взаємовідносин, ресурсів та впливів, створених для забезпечення навчання, розвитку та самореалізації особистості в процесі освіти. Воно є важливим фактором, який формує не лише академічні знання, а й особистісні якості, соціальні навички та цінності. Рівень підготовки в навчальному закладі. Консультації з викладачами, психологами. Освітнє середовище є ключовим елементом розвитку суспільства. Його ефективність залежить від якості взаємодії, ресурсів та умов, які воно створює для всіх учасників процесу.

Соціально-економічні умови - це сукупність соціальних, економічних та матеріальних факторів, які визначають рівень життя, доступ до ресурсів, можливості розвитку особистості, організацій і суспільства загалом. Вони формують контекст, у якому людина живе, навчається, працює і взаємодіє з іншими. Потреби ринку праці. Перспективи працевлаштування та заробітної плати. Соціально-економічні умови є важливим індикатором якості життя та соціального розвитку. Від їхнього стану залежить добробут як окремої людини, так і суспільства загалом.

7.2. Роль навчального закладу в професійному самовизначенні

Кар'єрне консультування - це процес професійної підтримки особистості у виборі, плануванні, розвитку та реалізації кар'єри. Воно допомагає людині зрозуміти свої професійні інтереси, здібності, цінності, а також оцінити ринок праці для прийняття оптимальних рішень. Допомога студентам у виборі спеціальності чи додаткових напрямів. Проведення тренінгів із розвитку професійних навичок. Кар'єрне консультування є

ключовим елементом професійного розвитку, допомагаючи людині знайти себе в динамічному світі праці та досягти бажаних цілей у кар'єрі.

Практика та стажування - це види професійної підготовки, які дозволяють студентам і молодим спеціалістам набути практичного досвіду роботи у реальних умовах. Вони є важливим етапом у побудові кар'єри та підготовці до професійної діяльності. Надання можливості спробувати себе в обраній сфері ще під час навчання.

Стажування — це тривале проходження професійної підготовки, яке часто супроводжується зануренням у робочий процес. Воно може бути оплачуваним або неоплачуваним, і, як правило, спрямоване на здобуття більш глибоких знань і досвіду.

Практика та стажування є незамінними інструментами для професійного становлення. Вони надають можливість наблизитися до реального світу праці, створюючи основу для успішної кар'єри.

Професійна орієнтація - це система заходів, спрямована на допомогу людям у виборі професії, яка відповідає їхнім інтересам, здібностям, життєвим цінностям та вимогам ринку праці. Це важливий етап у професійному розвитку особистості, який допомагає уникнути помилок у виборі кар'єри та сприяє самореалізації. Ознайомлення студентів із сучасними тенденціями у професіях. Організація зустрічей із представниками бізнесу та промисловості. Поради студенту для успішного професійного самовизначення. Професійна орієнтація є важливим інструментом для побудови успішного майбутнього, оскільки допомагає знайти баланс між особистими прагненнями, здібностями та вимогами сучасного ринку праці.

Самопізнання або дослідження себе — це процес глибокого аналізу своїх особистісних рис, інтересів, цінностей, здібностей і життєвих цілей. Цей процес є важливим етапом у побудові успішної кар'єри, прийнятті зважених рішень та досягненні гармонії у житті. Відвідуй тренінги з саморозвитку. Визнач свої сильні сторони та професійні інтереси. Дослідження себе є ключовим для усвідомленого вибору життєвого шляху та досягнення успіху.

Чим краще ви знаєте себе, тим ефективніше зможете приймати рішення і розвиватися у всіх сферах життя.

Будь відкритим до нового - це здатність приймати зміни, досліджувати незвідане, вчитися новому і адаптуватися до змін у житті. Ця якість є важливою складовою особистісного і професійного розвитку. Пробуй різні заняття, проведи стажування. Залучайся до волонтерських програм, які можуть відкрити нові можливості. Бути відкритим до нового — це спосіб стати кращою версією себе, знаходити більше можливостей і жити яскравіше. Життя сповнене потенціалу, і відкритість допомагає використовувати його на максимум.

Розвиток навичок — це процес постійного вдосконалення своїх знань, умінь і компетенцій для досягнення особистих і професійних цілей. У світі, що швидко змінюється, здатність до навчання та розвитку навичок є однією з найважливіших рис сучасної людини. Розвиток навичок — це інвестиція у ваше майбутнє. Зробіть це постійним процесом, і ви зможете досягти своїх цілей, залишаючись конкурентоспроможними у будь-якій сфері життя.

Професійне самовизначення — це динамічний процес, який не закінчується з вибором спеціальності. Він триває протягом усього життя, адже кар'єра може змінюватися відповідно до нових умов та цілей.

ТЕМА 8

ЗДОБУВАЧ ЯК ОСНОВНИЙ НОСІЙ ІНФОРМАЦІЇ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ

План

- 8.1. Хто такий здобувач освіти?
- 8.2. Роль здобувача освіти в системі популяризації університету.

Популяризація інституту залежить не лише від офіційних комунікацій та маркетингових кампаній, а й від активної участі здобувачів освіти. Студенти, аспіранти та випускники є потужним джерелом інформації, здатним ефективно впливати на імідж закладу через особистий приклад, комунікації та соціальні мережі.

8.1. Хто такий здобувач освіти?

Здобувач освіти — це студент, аспірант або слухач освітніх програм, який здобуває знання, навички та компетентності. Окрім навчання, здобувач виконує роль амбасадора інституту, репрезентуючи його інтереси в суспільстві.

Здобувачі освіти є не лише споживачами знань, а й активними агентами популяризації інституту. Їхній приклад, активність та успіхи формують уявлення про якість освіти та імідж закладу в суспільстві. Інститут, підтримуючи своїх здобувачів, отримує потужний ресурс для сталого розвитку та зростання своєї репутації.

Сучасна освіта є невід'ємною складовою особистісного та професійного розвитку. У центрі освітнього процесу перебуває здобувач освіти — активний учасник, навколо якого вибудовується навчальне середовище.

Здобувач освіти — це не лише студент чи учень, але й людина, яка прагне знань, навичок і компетенцій для досягнення своїх цілей. Це особа, яка взаємодіє з освітнім закладом, бере участь у навчальних, наукових і

соціальних ініціативах, а також формує уявлення суспільства про якість освіти.

У добу цифрових технологій і глобалізації здобувачі освіти отримують нові можливості для розвитку, але водночас вони стикаються із новими викликами. Їхня роль виходить за межі навчального процесу: вони стають амбасадорами своїх закладів, популяризаторами освітніх можливостей та активними учасниками суспільного життя.

У сучасному світі здобувач освіти виконує ключові функції: від отримання знань до створення позитивного іміджу свого навчального закладу через активну участь у науковій, культурній, соціальній та професійній сферах. Його успіхи стають показником якості освіти, що надається інститутом чи університетом.

Тобто, здобувач освіти є центральною фігурою освітнього процесу, яка не лише здобуває знання, але й формує майбутнє — своє власне, своєї спільноти та своєї країни. Його відповідальність, активність і готовність до змін стають запорукою успішної кар'єри, розвитку суспільства та утвердження престижу навчального закладу.

8.2. Роль здобувача освіти в системі популяризації університету.

У сучасному світі конкуренція серед освітніх закладів постійно зростає. Інститути борються за увагу не лише потенційних абітурієнтів, але й роботодавців, які прагнуть отримати кваліфікованих спеціалістів, і партнерів, що готові інвестувати в освітні ініціативи чи співпрацювати в наукових проєктах. У такій динамічній і вимогливій екосистемі успіх закладу залежить не лише від якості освітніх програм, але й від того, як він презентує себе на зовнішньому рівні. Здобувач освіти займає центральну позицію у процесі популяризації навчального закладу. Його роль виходить за межі простого навчання та здобуття знань. Сучасні здобувачі освіти мають унікальну перевагу — доступ до потужних каналів комунікації, таких як соціальні мережі, блоги, форуми. Використовуючи ці інструменти, вони здатні охопити

широку аудиторію та створити автентичний контент, що відображає реальність студентського життя. Реальні історії успіху, досягнення, участь у цікавих проєктах — усе це формує привабливий образ навчального закладу та підвищує його впізнаваність.

Здобувач освіти є обличчям інституту. Його успіхи, досягнення та соціальна активність стають візитівкою закладу вищої освіти. Кожен студент чи аспірант має потенціал стати джерелом автентичної та переконливої інформації для майбутніх абітурієнтів, роботодавців і широкої аудиторії.

Популяризація інституту через здобувачів освіти базується на їхній здатності поширювати інформацію через особисті приклади, соціальні мережі, участь у заходах і проєктах. Це взаємодія, яка одночасно розвиває здобувача як особистість і сприяє розвитку інституту. У цій лекції ми розглянемо значення та ключові аспекти ролі здобувача освіти в системі популяризації навчального закладу.

Здобувач освіти є важливим елементом популяризації інституту, адже саме його досягнення, активність і особистий приклад формують імідж навчального закладу в суспільстві. Як носій інформації, він поширює знання про інститут серед абітурієнтів, роботодавців і широкої аудиторії, використовуючи сучасні комунікаційні платформи, соціальні мережі та особисті контакти.

Роль здобувача в цьому процесі багатогранна: він є не лише студентом чи аспірантом, а й амбасадором, який представляє навчальний заклад у професійних, соціальних і культурних сферах. Через участь у наукових конференціях, громадських ініціативах, конкурсах і проєктах здобувач не тільки розвиває власні компетенції, але й сприяє зміцненню репутації інституту.

Ефективна популяризація залежить від співпраці між інститутом і здобувачами освіти. Інститут надає необхідні ресурси та підтримку, а здобувач, у свою чергу, проявляє ініціативу, креативність і відповідальність.

Такий симбіоз забезпечує стійкий розвиток освітнього закладу, його престиж та залучення нових абітурієнтів.

ТЕМА 9

РОЛЬ ФАХІВЦЯ У ПІДВИЩЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

План

- 9.1. Визначення соціально-економічної ефективності підприємства.
- 9.2. Значення кваліфікованих фахівців у сучасних економічних умовах

9.1. Визначення соціально-економічної ефективності підприємства.

У сучасних умовах глобальної конкуренції та швидких змін ринку соціально-економічна ефективність є одним із ключових факторів успішного функціонування підприємства. Вона поєднує в собі досягнення фінансових цілей та реалізацію соціальних завдань, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку організації.

Соціально-економічна ефективність підприємства — це здатність підприємства оптимально використовувати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні) для досягнення максимального економічного результату за мінімальних витрат, одночасно задовольняючи потреби працівників, клієнтів і суспільства загалом.

Цей показник є багатовимірним і включає:

економічну складову: продуктивність праці, прибутковість, рентабельність, конкурентоспроможність.

соціальну складову: рівень зайнятості, умови праці, соціальні гарантії, екологічна відповідальність.

соціально-економічна ефективність виступає індикатором здатності підприємства адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, залишатися конкурентоспроможним і виконувати свої соціальні зобов'язання. У цьому

процесі фахівець відіграє центральну роль, оскільки саме від його професійності, ініціативності та здатності приймати ефективні рішення залежить успіх підприємства.

Аналіз соціально-економічної ефективності є важливим інструментом, який дозволяє оцінити, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для досягнення як економічних, так і соціальних цілей. Цей підхід дозволяє комплексно оцінити діяльність організації з урахуванням фінансових результатів, впливу на працівників, суспільство і навколишнє середовище.

Основні аспекти значення аналізу соціально-економічної ефективності:

Оцінка економічних результатів: дозволяє виявити рівень рентабельності, продуктивності та прибутковості підприємства, сприяє оптимізації витрат і максимізації доходів через аналіз фінансових показників, показує конкурентні переваги організації в галузі.

Виявлення соціальних переваг:

підприємства, які враховують соціальні аспекти (умови праці, добробут працівників, соціальні гарантії), мають більше шансів залучати та утримувати висококваліфікованих працівників.

відображає здатність підприємства створювати цінність для суспільства через підтримку місцевих громад, екологічні ініціативи та соціальні проєкти.

Підвищення конкурентоспроможності:

компанії, які ефективно інтегрують економічні та соціальні цілі, здобувають довіру клієнтів і партнерів.

інвестори і партнери надають перевагу підприємствам, які демонструють стійке зростання та соціальну відповідальність.

Підтримка стратегічного управління:

аналіз дозволяє керівництву своєчасно виявляти сильні та слабкі сторони підприємства.

сприяє прийняттю стратегічних рішень, спрямованих на покращення ефективності роботи.

Імідж і репутація підприємства з високим рівнем соціально-економічної ефективності стають прикладом для інших, формують позитивний імідж і стають більш привабливими для клієнтів, партнерів і суспільства.

У добу глобалізації, цифровізації та посиленої уваги до сталого розвитку, аналіз соціально-економічної ефективності є не просто корисним, а життєво важливим. Він допомагає підприємствам залишатися конкурентоспроможними, зберігати лояльність працівників і клієнтів, адаптуватися до викликів ринку та підтримувати баланс між економічною вигодою і соціальною відповідальністю.

Соціально-економічна ефективність підприємства є комплексним показником, який відображає здатність організації одночасно досягати економічних результатів та забезпечувати соціальні вигоди для працівників, клієнтів і суспільства. Це баланс між економічними інтересами та соціальною відповідальністю, що сприяє сталому розвитку підприємства та його позитивному впливу на навколишнє середовище і суспільство.

Аналіз соціально-економічної ефективності дозволяє:

1. Виявляти сильні та слабкі сторони діяльності підприємства.
2. Приймати стратегічні рішення для підвищення конкурентоспроможності.
3. Забезпечувати відповідність підприємства сучасним вимогам ринку та суспільним очікуванням.

Ефективне управління соціально-економічною діяльністю дозволяє підприємству не лише досягати фінансового успіху, але й стати надійним партнером для клієнтів, працівників і громадськості. У сучасному світі така інтеграція економічних і соціальних аспектів є основою для довгострокового успіху та сталого розвитку підприємства.

9.2. Значення кваліфікованих фахівців у сучасних економічних умовах

Сучасний економічний світ характеризується стрімкими змінами, глобалізацією, цифровізацією та високим рівнем конкуренції. У цих умовах кваліфіковані фахівці стають ключовим ресурсом, який визначає успіх підприємств та організацій. Інноваційність, адаптивність і професіоналізм працівників безпосередньо впливають на здатність підприємства залишатися конкурентоспроможним і досягати стратегічних цілей.

Роль кваліфікованих фахівців виходить за межі виконання професійних обов'язків. Вони сприяють:

1. Впровадженню інновацій: Створення нових продуктів, послуг або вдосконалення процесів неможливе без сучасних знань і навичок працівників.
2. Оптимізації бізнес-процесів: Кваліфіковані фахівці аналізують та вдосконалюють виробничі й управлінські системи, зменшуючи витрати та підвищуючи ефективність.
3. Підвищенню конкурентоспроможності: Фахівці забезпечують адаптацію підприємств до змін на ринку та сприяють їх розвитку.

У добу стрімкого технологічного прогресу, автоматизації та цифровізації людський капітал набуває стратегічного значення для успіху підприємств. Саме працівники є носіями знань, ідей та навичок, які забезпечують не лише виконання поточних завдань, а й здатність підприємства адаптуватися до змін та розвиватися у нових напрямках. У цьому контексті кваліфіковані фахівці відіграють роль рушійної сили економічного зростання та конкурентоспроможності.

На макрорівні кваліфіковані фахівці є основою інноваційного потенціалу та економічного зростання країн. Вони сприяють розвитку таких галузей, як інформаційні технології, медицина, енергетика, екологія тощо. Конкурентоспроможність національних економік залежить від рівня освіти, досвіду та професіоналізму працівників, які створюють цінність і забезпечують конкурентні переваги на глобальному ринку. У сучасному світі

кваліфіковані фахівці не просто виконують завдання — вони є основою трансформації та розвитку. Їхній професіоналізм, інноваційний підхід і готовність до змін забезпечують довгостроковий успіх підприємств, галузей та економіки загалом. Інвестування у розвиток людського капіталу стає стратегічною необхідністю для досягнення сталого економічного прогресу.

Кваліфіковані фахівці є ключовим фактором успіху підприємств і рушійною силою економічного розвитку в умовах глобалізації, цифровізації та високої конкуренції. Їхні професійні знання, досвід, креативність та здатність до навчання забезпечують підприємствам можливість адаптуватися до змін, впроваджувати інновації та залишатися конкурентоспроможними.

Значення кваліфікованих фахівців можна підсумувати наступними аспектами:

1. **Економічна ефективність:** Завдяки їхньому вкладу підвищується продуктивність праці, знижуються витрати та оптимізуються бізнес-процеси.
2. **Інноваційний розвиток:** Фахівці створюють нові продукти та послуги, які формують конкурентні переваги підприємства.
3. **Сталий розвиток:** Їхній вплив поширюється на соціальну відповідальність підприємства, екологічні ініціативи та підвищення якості життя працівників і суспільства.

У сучасному світі людський капітал є стратегічним ресурсом, який визначає конкурентоспроможність підприємств та економік. Успіх організацій залежить від професіоналізму, інноваційного мислення та адаптивності фахівців, здатних ефективно реагувати на виклики глобалізації та технологічного прогресу.

Інвестиції у розвиток людського капіталу — через навчання, підвищення кваліфікації та підтримку працівників — є необхідною умовою для створення інноваційного потенціалу, забезпечення продуктивності та сталого економічного зростання. Це не лише сприяє успішності окремих підприємств, а й зміцнює економічну стійкість суспільства загалом, закладаючи основу для довгострокового розвитку та процвітання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриньова В. М., Гриньов А. В. "Основи професійної діяльності фахівця". – Харків: ХНУ, 2019.
2. Савченко О. В. "Професійна орієнтація та підготовка до роботи". – Київ: Либідь, 2018.
3. Дорошенко С. А., Іванова Г. П. "Формування професійної компетентності майбутніх фахівців". – Донецьк: ДонНУ, 2017.
4. Щербина В. М. "Соціальна адаптація студентів у професійному середовищі". – Київ: Видавничий дім "KM Academia", 2015.
5. Чепелева Н. В. "Психологічні аспекти професійного самовизначення". – Харків: Прапор, 2014.
6. Навчальна практика. Вступ до фаху. Методичні рекомендації щодо проходження навчальної практики. Для студентів спеціальності 075 «Маркетинг» освітнього ступеню «бакалавр»/ Лишенко М.О., Данько Ю.І, Муштай В.А. Суми, 2022. 34с. (Протокол № 1 від 08. 2022р.)
7. Козик В. В., Мицишин О. Л. Вступ до фаху “Економіка”: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 176 с
8. Орлов В.М., Князева О.А., Толкачова Г.В. Вступ до фаху: навч. посіб. для здобувачів освітнього рівня бакалавр за спеціальністю 051 «Економіка». Одеса: ДУІТЗ, 2022. 156 с.
9. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканєвич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпурида, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с
10. Дисципліна в Центрі електронного навчання Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. URL: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=1027>
11. Навчальне забезпечення курсу в бібліотеці ННІ «УІПА» імені В. Н. Каразіна: http://library.uipa.edu.ua/jirbis/index.php?option=com_irbis&Itemid=1593
12. Академічна доброчесність ННІ «Українська інженерно-педагогічна академія» імені В. Н. Каразіна <http://uipa.edu.ua/ua/general-information/akademichna-dobrochesnist>
13. Закон «Про вищу освіту» // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
14. Закон «Про освіту» // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>